

2. Чугунов І.Я. Планування дохідної частини місцевих бюджетів // Фінанси України. – 2001. - № 12 – С. 38-47
3. Річний звіт про виконання місцевих бюджетів Херсонської області за 1992 фінансового управління Херсонської облдержадміністрації.
4. Річний звіт про виконання місцевих бюджетів Херсонської області за 1993 фінансового управління Херсонської облдержадміністрації.
5. Річний звіт про виконання місцевих бюджетів Херсонської області за 1994 фінансового управління Херсонської облдержадміністрації.
6. Річний звіт про виконання місцевих бюджетів Херсонської області за 1995 фінансового управління Херсонської облдержадміністрації.
7. Річний звіт про виконання місцевих бюджетів Херсонської області за 1996 фінансового управління Херсонської облдержадміністрації.
8. Річний звіт про виконання місцевих бюджетів Херсонської області за 1997 фінансового управління Херсонської облдержадміністрації.
9. Річний звіт про виконання місцевих бюджетів Херсонської області за 1998 фінансового управління Херсонської облдержадміністрації.
10. Річний звіт про виконання місцевих бюджетів Херсонської області за 1999 фінансового управління Херсонської облдержадміністрації.
11. Річний звіт про виконання місцевих бюджетів Херсонської області за 2000 фінансового управління Херсонської облдержадміністрації.

УДК 316.42:330.3:(477.72)

ОЦІНКА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МІСТА ХЕРСОНА

**Н.М.РУДІК – к.с-г.н.,доцент,
Л.Д.БІЛОШКУРЕНКО – пошукувач,
М.Ю.НІКОНОВ – магістрант, Херсонський ДАУ**

На сьогодні у місті Херсоні, як і у багатьох містах України, екологічний стан характеризується значною кількістю різноманітних проблем, які є результатом домінування у народногосподарському комплексу з ресурсоемними технологіями та фінансуванням природоохоронних заходів за залишковим принципом.

Ряд потужних промислових об'єктів, підприємств теплових мереж, автотранспорт, річковий і морський транспорт, комунальна мережа міста є головними чинниками техногенної дії на навколишнє природне середовище.

Серед несприятливих кліматичних факторів останніх років слід виділити значне збільшення кількості опадів. Кількість опадів збільшилась з 300-400 мм до 500-550мм. Останніми роками значно активізувались екзогенні екологічні процеси. Значна територія міста зазнає підтоплення ґрунтовими водами. Із загальної території міста (7300 га) підтоплення зазнає 3897 га земель, що складає 53% від усієї території. Практично на всій території міста спостерігається підйом рівня ґрунтових вод з виходом їх в окремих місцях на поверхню (р-н Млинів, Забалка, Воєнка, сел. Північне).

Сучасний стан заходів щодо відновлення мереж водовідведення не забезпечує ліквідацію підтоплення. Тільки проектні роботи щодо ліквідації та попередження підтоплення у повному обсязі складають 3 930 000 грн.

У 2001 році на виконання міської програми з міського бюджету виділено 121,96 тис. грн, у 2002 році - 420 тис. грн.

Враховуючи обмеженість фінансів для забезпечення виконання першочергових заходів, міськвиконком надав свої пропозиції щодо включення цих заходів до Державної комплексної програми ліквідації наслідків підтоплення земель в містах та селищах міського типу України на 2001-2005 роки для фінансування за рахунок державного бюджету.

Розглянемо порівняльну характеристику еколого-економічного стану міста 1997 та 2002 років в таблиці 1.

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика еколого-економічного стану міста 1997 та 2002 років

Показники	1997	2002
Кількість підприємств, які являються основними забруднювачами навколишнього середовища	84	97
Кількість шкідливих речовин, що викидаються в навколишнє середовище, тис. тонн	25,6	7,5
Питома вага кількості шкідливих речовин, що відносяться на долю підприємств забруднювачів навколишнього середовища, %	76,9	84

34 підприємства міста здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Інтенсивним забруднювачем атмосфери залишається підприємство АТ „Херсоннафтопереробка”, викиди якого складають більше половини викидів області (13,9 тис.тон). Від котлоагрегатів Херсонської ТЕЦ в атмосферу щороку надходить більш ніж 300 тонн забруднюючих речовин. Головною причиною забруднення атмосфери є низький рівень забезпечення обладнання підприємств пилогазоочистними установками. Тільки 22% забруднюючих речовин, що виходять від стаціонарних джерел викидів, знешкоджується. Проблема очистки газоподібних та рідких шкідливих речовин взагалі не вирішується.

Якісний стан водних ресурсів визначається на сьогодні в динаміці. При відносній стабільності пониззя Дніпра, перебувають у стані екологічної напруги р.Верьовчина, р.Кошова, а якість підземних вод, якими на 100% забезпечуються потреби в питній воді, має стійку тенденцію до погіршення. Забруднення води у нижньому Дніпрі характеризується значним зниженням вмісту у воді пестицидів та деяким зниженням концентрації нафтопродуктів, азоту нітратного та нітритного, як і раніше, відмічається підвищення концентрації фенолів.

За даними лабораторного контролю міськСЕС, у зонах рекреації та масового відпочинку мешканців міста з 250 проб річної води за мікро-

біологічними показниками не відповідають вимогам ГОСТУ 70 проб за кіло-фагами, за фізико-хімічними показниками з 128 проб – 8 за завислими речовинами.

Згідно з висновками Харківського Українського наукового центру охорони вод у результаті експлуатації підземних вод сформувалась дисперсійна воронка, в яку мірою її заглиблення поступають води р. Дніпро і суміжних, вище розташованих водоносних горизонтів.

Посилюють проблему питної води 139 км (або 50% загальної довжини мереж каналізації) самопливних каналізаційних колекторів, які мають знос більш ніж 100%, у тому числі 84 км напірних і самопливних каналізаційних трубопроводів великого діаметру (понад 300 мм), аварійні ситуації, які призводять до значних екологічних наслідків. 16,2 км цих колекторів потребують негайної перекладки найбільш аварійних ділянок або повної заміни.

Однією з актуальних проблем м. Херсона, як і багатьох інших промислових міст України, залишаються промислові та побутові відходи.

Нафтошлами накопичуються в основному на трьох підприємствах: ВАТ „Херсонські комбайни” – 1,5 тонн (відстояні нафтопродукти використовуються вдруге для змащування обладнання, устаткування), АТ „Херсоннафтопереробка”, де зберігається 10354 тонн нафтошлему та 7580 тонн твердої фази після його переробки. Нафтошлами зберігаються у шламонакопичувачах разом з твердою фазою. ВАТ „Херсоннафтопродукт” зберігає 500,7 тонн відходів в спеціальному резервуарі. Вони утворюються від зачистки нафтових резервуарів, резервуарів бензину та механічної очистки стічних вод. З поточного року підприємством АТ „Херсоннафтопереробка” розпочато капітальний ремонт установки з переробки нафтошламів.

Формувальні суміші утворюються на підприємствах: ВАТ „Херсонські комбайни”, ВАТ „Херсонський електромашзавод”, ВАТ „Херсонський суднобудівний завод”. Загальна кількість становить 818,34 тонн. За погодженням з СЕС відходи вивозяться на звалище або використовуються для вирівнювання території.

Відпрацьовані каталізatori заводу „Херсоннафтопереробка” – алюмоплатинові, алюмо-кобальтомолібденові, відпрацьований неоліт зберігають в спеціальних контейнерах і зберігають протягом кількох років, тому що Рязанський завод каталізаторів, куди раніше здавали відпрацьовані каталізatori, тепер не приймає їх на переробку.

Інші групи відходів, до яких відносяться відходи 3-го та 4-го класів небезпеки, частково зберігаються на територіях підприємств (відпрацьовані авто шини, гумовотехнічні вироби). Питання їх утилізації не вирішене. Відходи 4-го класу частково вивозяться на звалище, частково зберігаються на території підприємств. До цієї групи відходів відносяться також полімерні відходи медичних закладів (одноразові поліетиленові шприци та системи), які знезаражуються в лікарнях та зда-

ються на підприємство „Вторресурси”.

На сьогодні гостро постає питання з подальшої експлуатації полігону твердих побутових відходів. Позитивним зрушенням у ньому напрямку є узаконення земельної ділянки під полігон.

Особливості місце розташування Херсона сприяли тому, що значна увага приділяється щорічному озелененню міста. У рамках весняного етапу акції "День довілля" на території міста спільними зусиллями управління екології та природних ресурсів міськвиконкому, управління освіти з залученням широких верств громадськості висаджено 908 саджанців дерев декоративних видів та 1600 кущів. Садівний матеріал на суму 15 тис.грн. придбано за рахунок коштів Фонду охорони навколишнього природного середовища як складовою міського бюджету. Кошти перераховуються на рахунок Фонду охорони навколишнього природного середовища, який є складовою міського бюджету і використовується виключно на озеленення міста (таблиця 2).

**Таблиця 2 – “Розподіл грошей Фонду охорони навколишнього середовища як складовою міського бюджету Херсону”
(основні надходження та їх розподіл)**

Збір за забруднення навколишнього середовища, тис.грн.	128,7	Профінансовано природоохоронних заходів: в т. ч.	228
Борг минулих років за забруднення навколишнього середовища, тис.грн.	64,5	Озеленення	21,5
Надходження від штрафів за порушення природоохоронного законодавства, тис.грн	71,9	Вирубка сухих і аварійних дерев	10
Заплановано виділити з міського бюджету додатково 120 тис.грн..			

Міська комплексна цільова програма включає заходи розв'язання усіх нагальних проблем міста: недопущення забруднення довкілля неочищеними стічними водами, раціональне використання води, недопущення забруднення довкілля токсичними і побутовими відходами, збереження зелених зон, зменшення шкідливого впливу промислових підприємств, об'єктів теплоенергетики та транспорту, зменшення підтоплення міста. Особлива увага приділяється природоохоронній просвітницькій та виховній роботі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Макуха В. Економіка міст. Україна і світовий досвід. К. Основи : 1997 р.
2. Розпутенко А. Управління державними видатками в перехідних економіках. - К : Основи, 1993-160 с.
3. Питання розвитку Херсону. Науково-практичний дискусійно-аналітичний збірник. М. Херсон, 2001.- 91 с.